ב: כל הזבחים פרק ראשון זבחים

ואם לאו יהא נדבה. פע"ג דכפ"ק דר"ה (דף ו.) דריש ליה לענין כל תאמר דלא שייך לאחר שחיטה הכא דריש מפסטיה דקרא דמשמע דקרי ליה לנדר בשם נדבה: **זבחים** בשם לשמן חן עומדין. ואינו פסול עד שיכון שלא לשמן [וא"ת כפ"ק דחולין (דף יב:) נעי ר"י לי קנין יש לו מחשבה וכו' ופי' בקונטרס כגון בשחיטת קדשים דליף כרים זבחים דבעי לשמה ושחט קנין עולה לשמה מי הוי כוונה לו לא הא משמע הכא דמחשבתא נמי כשר ואינו פסול עד שיכון שלא לשמן] וי"ל דמחשבת דקנין גרע דאין לו דעת להכין שהן קדשים וכבור שהן מולין והוה ליה מתעסק ופסול כדאמר בפרק בית שמאי (לקמן דף מו:) לשם מולין כשירין [ב] משום מולין פסולה והאי קנין אפילו אומר יודע אני שהן קדשים ולשמן אני מתכוין מיבעיא לן אי כוונתו כוונה לו דילמא לא מהני אם אין מעשיו מוכיחין: **סתם** אשה לאו לגירושין עומדת. ואפי' זינתה תחת בעלה מכל מקום לאו להתגרש בגנו זה עומדת ונם אם לא ילדה הבעל לא יגרשנה * אלא שלא תשמשני [ג] ומתוך הא מינאה מיתלא מה [ד] שמקשים בסוף פרק שני דגיטין (דף כב.) דאמר עובד כוכבים לחבירו דנפשיה עביד ואינו כשר לכתוב את הגט וכפ' שני דעבודה זרה (דף סו:) אמרי' יומל ארמאי ואל יומל כומי משום דכותי מתכוין לשם הר גריזים (והשם נמי) בעינן לשמה כדדרשינן (שם דף ס.) מלה' המול (יומול) ואפי' הכי מכשרינן ארמאי דיש לחלק בין גט למילה כמו שמחלק כאן בין זבחים לגט הא [א] שחמא פסול משום דשחט לאשה לאו לגירושין קיימא ולכך נמי [בעובד כוכבים] פסול אע"ג דעביד שחט אבל מילה שחמא לשמה קיימא כמו זבחים הילכך עובד כוכבים כשר אע"ג דעביד שחט: **הא** לשם **פסח** ושחמא כשר. פי' בקונטרס דסוף שחיטה שחמא לישחמיט ותימה כיון דאמר בתחילת שחיטה לשם פסח וכי כל שעה יש לו לדבר על שיגמר שחיטתו וגרלה לפרש דבשחי עבודות חיירי כגון דשחיט לשם פסח וקיבל שחט ומיהו בפרק תמיד נשחט (דפפחים דף נט:) מיבעי לן לי בעבודה אחת תנן לו בשתי עבודות ובעבודה אחת היינו כדפירש הקונטרס ויש לישב דאפילו אם תימני לומר לשם פסח ושחמא פסול [אפ"ה] אין צריך לדבר כל שעה אלא שבתחילת שחיטה יאמר שעושה כל השחיטה לשם שחיטת פסח:

אתנו בית דין דלא לימא לשמה דילמא אתי למימר שלא לשמה. בשמעתא קמייתא דגיטין (דף נ.) דמפרש הלכך לא מיקנו לומר בפני נכתב לשמה לא מ"ד לפי שאין בקיאין לשמה משום דלי מפשא ליה לדיבורא אתי למיגזייה לא הוי מני למימר דילמא אתי למימר שלא לשמה דמי הוא שוטה כל כך שנתן גט לאשה זו שנכתב לשמה והוא לומר לאיש אחרת נכתב אבל אדם השומע קבין שעורה וכוכר שהוא פעמים שעושה ומכור שהוא קבין אחר וכן המקבל ומוליך חוכך:

קיימי בית דין ושתני בו'. [ה] יש תימה למה לו להמתיר כל זה הא בהדיא אמר בתמתא כשר ונרחה לפרש דמי שלא היה בלבו שיהיו שלא לשם אחד מכל אלו אבל אם חשב בלבו למה שהיו לשם אחד בתמתא פסול [ו] לכי [דייק] מתמתא בית דין וכי מתנו בית דין דלא לימא בהדיא ובמתמתא סגי ומאי אתי לידי פסול שלא יהא כלל ושחוט בתמתא ויפסל:

בספרים העשויין להתלמד עסקינן. ואפילו למאן דאמר בפרק קמא דעירובין (דף יג.) גבי מגילת סוטה דמוחקין אותה מן המורה אף על גב דנעינן לשמה ואף על גב נדר הוא אלא אם כמה שנדרת עשית יהא נדר ואם לא נדבה יהא ונדבה מי שרי לשנויי בה אמר ליה רבינא לרב פפא [ח] לא הוית גבן באורתא בתחומא בי חרמך דרמי רבא מילי מעלייתא אהדדי ושני להו מאי מילי מעלייתא תנן כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כו' טעמא דשלא לשמן הא [א] סתמא עלו נמי לבעלים לשם חובה אלמא סתמא נמי כלשמן דמי ורמינהי [ב] כל הגט שנכתב שלא לשם אשה פסול [ג] וסתמא נמי פסול ושני זבחים בסתם לשמן עומדין אשה בסתמא לאו לגירושין עומדת וזבחים בסתמא כשירין מנלן אילימא מהא דתנן כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כו' ולא קתני שלא נזבחו לשמן גבי גט נמי הקתני כל הגט שנכתב שלא לשם אשה פסול ולא קתני שלא נכתב לשם אשה פסול אלא מהא [ד] דתנן ביצד לשמן ושלא לשמן לשם פסח ולשם שלמים טעמא דאמר לשם פסח ולשם שלמים הא לשם פסח וסתמא כשר אלמא סתמן כלשמן דמי דילמא שאני התם דאמר א' [ה] כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה אלא מסיפא שלא לשמן ולשמן לשם שלמים ולשם פסח טעמא דאמר לשם שלמים ולשם פסח הא סתמא ולשם פסח כשר דילמא שאני התם דאמר א' [ו] יוביח סופו על תחילתו אי נמי איידי דתנא לשמן ושלא לשמן תנא נמי שלא לשמן ולשמן אלא מהא [ז] לשם ששה דברים הזבח נזבח לשם זבח לשם זובח לשם [ח] שם לשם אשים לשם ריח לשם ניחוח והחטאת ואשם לשם חטא א"ר יוסי אף מי שלא היה בלבו לשם אחת מכל אלו כשר שתנאי בית דין הוא אתנו בית דין דלא לימא לשמו דילמא אתי למימר שלא לשמו ואי סלקא דעתך סתמא פסול קיימי בית דין ומתני מילתא דמיפסיל ביה וגבי גט דסתמא פסול מנלן אילימא מהא [ט] דתנן דהיה עובר בשוק ושמע [ו] סופרים מקרין איש פלוני גירש פלונית ממקום [ז] פלוני ואמר זה שמי וזה שם אשתי פסול לגרש בו דילמא בדרב פפא [ח] דאמר רב פפא הכא [ט] בסופרים העשויין להתלמד עסקינן ולא [ז] איכתוב לשום בריתות כלל אלא מהא נדר הוא. דהא כאשר נדרת כתיב ויש מילוק בין נדר לנדבה [י] נדר דאמר הרי עלי ונדבה הרי זו: **אם כמה שנדרת עשית.** שעבד עבודותיה לשמה: **יהא נדר.** ויעלה זה לנדרך: **ואם לאו יהא נדבה.** כאילו התנדבת לזה נדבה אחרת ולא לשם הראשונה: **ונדבה מי שרי לשנויי בה.** וכיון דרחמנא קרייה נדבה מי שרי לשנויי בה הא אמרינן בפ' שני (לקמן ד' טו:) אסור לחשב בקדשים וליף מקרא דלא יחשב והכי מידרש קרא אם מועלת שפתיך תשמור ועשית אז יהיה נדר אשר [ו] נדרת ואם לאו נדבה. (מפי השמועה במנחות עד כאן): **לא הוית גבן באורתא בתחומא.** כלומר חבל על שלא היית אתם בשבת אצלנו בתוך התחום שמוכל לבא לבית המדרש ולשמוע: **בי חרמך.** שם מקום: **ושני להו.** ופירקן: **שלא לשמן.** משמע דעקר שמייהו בהדיא: **שלא לשם אשה.** הלשה הזאת שנכתב לשום אחרת שהמה כשם זו פסול דכתיב וכתב לה [ב] לשמה: **וסתמא נמי פסול.** כגון אם כתבו הסופר [סתם] לשם לאה שיהא מזומן לכשיבא אדם אצלו שהמו ואם אשתו (שרון) כן ויתנו לו ולקמן מפרש מנלן ממתני' דסתם פסול: **ושני.** ותרץ רבא גופיה דרמינהו אהדדי: **בסתמן לשמן עומדין.** הילכך כל כמה דלא עקר שמייהו בהדיא הוו לשמן: **מנלן.** ממתני' דיבי מ[ה] שמע ליה רבא דתיקשה ליה: **שנזבחו שלא לשמן.** משמע דעקר שמן מהן: **שלא נזבחו לשמן.** משמע שלא הזכיר שמן עליהו דהיינו דסתמא: **שנכתב שלא לשם אשה זו.** משמע שנכתב לשם אחרת בפירוש: **ילד לשמן כו'.** מתני' היא: **לשם פסח ולשם שלמים.** כך מיסב עליו: **הא לשם פסח וסתמא.** שלא חיסב אחריו לשם שלמים כשר ואע"ג דסוף שחיטה סתמא לישחמיט: **אלמא סתמן כלשמן דמי.** דאי כשלא לשמן דמי הוא ליה כאילו אמר לשם פסח ולשם שלמים: **על דעת ראשונה.** אבל הכא דשחטיה כוליה סתמא אימא לך דפסול: **הא סתמא [ולשם] פסח.** תחילה שחטה סתם וסופה לשם פסח כשר ולא מיפסיל משום תחילתה אלמא סתמא כלשמן: **אע"ג אוידי כו'.** כלומר לעולם לא תידוק מיניה הא סתמא ולשם פסח כשר דלעולם אימא לך פסול דסתמא כשלא לשמו ואם אי דקתני לשם שלמים אוידי דפרש בלשמן ולא לשמן דשם בהן ריח והכי מפרש להו התם: **לשם ניחוח.** לשם הנחת רוח להקב"ה שאמר ונעשה רצונו: **שלא היה בלבו.** לשמו שלא פסח [ו] ולא הזכיר אחד מאלה: **שאנאי כיה דין הוא.** שיחטנו פסח ולא יזכירו בחשיבתן לשמו כדמפרש טעמא ואזיל אתנו ב"ד דלא לימא לשמן כו': **ונני נמ דסתמא פסול מנא ליה.** כלומר היכי שמע ליה רבא ממתני' דגיטין דפסול דתיקשה ליה ורמיהו אהדדי: **מקרין.** את התלמידין שמלמדין אותן לכתוב טופסי גיטין: **דלא איכתוב לשם בריתות כלל.** אבל היכא דאיכתב לשם בריתות שיהא מזומן לו לכשיזדמן לו מגרש [ח] שמו ושם אשתו שיון כו כשר:

מסורת הש"ס

ב) א מיי' פ"ד מהל' מעה"ק הלכה י ושיין כ"מ:
ד) ב גמ' מיי' פ"ג מהל' גירושין הל"ח סמ"ג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלח סעיף ח:

מוסף רש"י

יהא נדר. לעולם יעלה לי נדרך ואם לא נדבה יהא. ויבין אחרת לנדרו ונדבה מי שרי לשנויי בה. ומכחיש אם זבח שלמים קרבנו שהרא שמחה לשם שלמים (מנחות כ: ב:) לא הוית גבן בתחומא. לא היית קרוב אצלנו שיכול לבא. ליעבוד אחרת בתחומא בבית המדרש. ולתמן שמעתי (ב"מ כ:). ומכחיש ב"ב נמ. פי' בתחומא. מתי מדרשא שלהן בסוף הסתום כיי שיוכלו לבא אם בשבת תן הפיירות שמחבשין: לשם זבח. לאחוקי שני קדש. כגון לשם אבה אחר לשם זובח. לאחוקי שני נעלים. והא אלשין לה מקרא לשם חטא. לשם מחלי שהוא מחלי עליו (לקמן מו:) סופרים. סתרי ניטין להתלמד. לסתוב ניטין (גיטין כד. כה.):

לעזי רש"י

קרבנוניר"ש תחיכות בשר צלויות על פחמים

שינוי נוסחאות

א) דאמרינן (ב"ב:) ב) ל"ג בסקים (ב"ר:) ג) בסתה"י דלא, וכ"ה בר"ש: ד) ל"ל באשר (מ"מ:) ה) היכי שמעינן מסתמי' דסתמא כשר דתיקשי ליה לרבא ל"ל (צ"ע). ועי' מלא"ר: ו) ל"ל שאמר והיה השולם גליון. וכ"ה בגמ' לקמן מו:). ומ"כ נרחם לשם שם הקב"ה, דמסתר מתתן: ז) אלא סתם שחט שמשו (ב"ר פ"ז) ח) ל"ל לגרש למי שמשו רשם אשתו כך, ומיהכות אין בו מתתן (ש"מ): ט) ל"ל בשורה (רש"ש"ן) י) בתחי רשב"ל בר מת"מ דעמיק לדברי התוס' אלא יכולה להיות בתחתו תשמשנו בשפחה דעלמא. וכן בארכי' ערוך כתב דבר"ם נפל בנוס' התוס' ולן. אבל הרבה מחברים הבמיקו ' התוס' כמו שבות לבמיני, וע' הגר' הגרעק"א שבמדרש בבחבים ף ל"ח: יא) ל"ל דהתם (גליון). ל דגנו סתמא (מ"מ): יב) ל"ל ראין צריך לבדוח לעולם לשם פסח (כ"ה בנסח שבהשמטות. ל דאין צריך לצדוח לעולם (ר"ש): יג) ל"ל ניכר. וכ"ה (ר"ש): יד) ל"ל שיבול לבוא (כ"ר):

שיטה מקובצת

אלא סתם כרבי לשמן בר. ולא"ת והתקשה מהי ס"ד דו' תעלה ב' דעתך לנשלם ישמוד אלמר לשם בבא. ר"ת לפרש דבבל עבודה ר"ה דבר לו לפרש לשם פסח. ר"מ לפרש דבבל עבודה ר"מ לפר זה הר' פי' דמתני' ר"מ הכל הכל לשמו בשמו עבודות כמו ר"מ שחשבו הקבלה שמחבו לשם פסח ר"מ הכל לשם שלמים. ולא נחיה ר"מ ר"מ הכל דאמר מתני' ר"מ הכל ר"מ דבר אחת מפיה לקמן (דף ח. ר"מ). דלא כשתי עבודות הייט רבא דאמר אחמתא שחמיה אלא לשמו ר"מ הכל חוזק אלא לשמו, דאי לא קר"מר מפיה לקמן (מנ. ד). ליכא לר"מ דעבד כל הר' עבודות אלא לר"מ. ולמה לי מלי אלא בחתא מנו. ר"מ ס"ל אלא לא לא לשמה, ר"מ ס"ל דר' אמר לשמו הכלא לשמו ר"מ בעבודה אחת אבל לשמו לשם פסח ולשם שלמים. ולא כ הדרא קושיא לאמתיה. ר"ל דר אמרינה שרף בתמתא לה לשמו ר"מ לשמו לשם פסח ומני לשם שלמים. ולר"מ לשמו לשם פסח ומני לשם שלמים. ולא"ת דייק הא לשם פסח ותמתא כשר אלא"ת אמתא אלמאו דמי דאי כשלא לשמו לשם פסח מ"מ הכל סיתן ומיתן הוה לי לאמר לשם פסח (תוס' מו:). ר"ל"ת הא לשם פסח בר. ריין בהמתמות בסוף המסמה. תוד"ה קייס. הייטו שלא אמר בהדיא לשם אחר מבל אלו, ומה דקתמר רבי יוסי שלא סיה בלבו שלא היה נכר ידוע לשומעין אם היה בלבו לבר ר"ש בשפחין בשחיקה. לאמר שלא מדר ר"ל בשפחה אם אחבב בלבו. ומה דפריך בגמרא ולא ב"ד בחתא מסבל קיימי כיי דמתני מילתא דמיפסל ביה. ר"מ מילתא דמיפסל ביה. ר"מ פסל דסיטו בר"ר דמתני' ר"מ הכל ולא יכון גם בלבו לא מחתא מסבל. ויתכר יגא שלא יתבוב בלבו מחם לשמו לשמו אם היא לשמו כפרים (תוס' מו:):

מסורת הש"ס

ב) ב"ק כ. ב"ב נא., ג) גיטין כל., ד) לקמן יב. פסחים נ:, ד) מנחות עז., ה) [גיטין סו. מדרש מח. מילק לט:] ב"ב קלח., ו) לקמן מו:, ז) גיטין דף כל., ח) [סה:], ט) עי' ירושל' גיטין פ"ב ה"א, י) קנים פ"א מ"א, כ) גיטין כ., ל) עי' תוס' מנחות מב. ד"ה ואל, מ) עי' ל"ק, נ) עי' רש"ק.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא אמר מתם מינד לשמן. כל"ל ותיכת בתקן מתתן: (ב) שם לשם חשש: (ג) שם ומתע קבל טופרים מקרין אים פלוני מגרש את פלונית: (ד) רש"י ד"ה לשם השם לנחת רוח להקב"ה שאמר ונעשה רצונו. כ"ב לאי סייע לשם מחתן וכן מתאמר לקמן דף מו ע"ב וע"ל בתוס' שאמר לשם הקב"ה ומתילא הוא נחת רוח כו' מה שא"כ לשם ניחוח שנכתב לשמה עבור נחת רוח וק"ל:

גליון הש"ם

גמ' כל הזבחים על דעת ראשונה. לקמן דף מא ע"ב שבת דף לא ע"א: תוס' ד"ה אתם וכו' אלא שלא הסמכנו. עיין בתשובת הר"ש אלבקר סימן סמ:

ליקוטים

בתחומא. פי' בבית המדרש שהוא תחומה של תורה. (ערוך ערך תחם) אלא סתמא בלשמן בר. לכארה צריך נגר וכר נגר דיסקרן אחרי דבבר החליטו התוס' דיל בכמה מקומות דכל מחשבות פיגול צריך להיות דוקא בדיבור ובאם חישב ולא הוציא מפיו אינו פוסלה. א"כ כ"ש כששחט בסתמא דלא יזיק. ובאן שסתפק הש"ס בסתמא אי יפסול אי לאו וצ"ב. ואשבר לומר לפי מה דמסקינן דסתמא לשמן, אבל אי אמרינן דסתמא בשלא לשמן ודאי אין פסול מחשבת פיגול בלתי דבור. דלא גרע מלשמן. ויותר נראה לי דסתמא גרע דהרי כמו משום הרלין כיון דלא כיוון במחשבתו לשם קדשים, אבל אם כיוון במחשבתו שלא לשמן כיון דעכ"פ יש לו מחשבה לשם קדשים (הרי זה כשר). ועיין תוס' ד"ה זבחים בסתם. והדבר צריך עוד תלמוד (מהר"ם כהן). **זבחים בסתם לשמן עומדים** ובו. נראה לי דאפילו לס"ד מצוה צריכות כוונה הני מילי בדבר שכל הנין ראוי למצוותו בגון מצה ושופר ולולב דאין תחיכת מצה זו ושופר ולולב אלו מיוחדין למצוותן דאפשר למצוה זו לקיים ע"י דברים אחרים של מינן כמי באלו דאין אלו סתמן עומדים למצוותן, ודמי לסתמא דגט דאמר רש"י דזבחים גבי קדשים דקיי"ל כל הזבחים שנשחטו שלא לשמן כשרין ולא עלו לבעלים לשם חובה ואם שחטן סתמא עלה דסתמן לשמן קיימי אבל גט הנכתב שלא לשם אשה פסול ואפי' סתמא נמי פסול משום דסתם אשה לאו לגירושין קיימא ומי' התוס' דאפי' דיוקא ס"ב לאו להתגרש בגט זה עומדת דוא אפשר להתגרש בגט אחר כמו בזה. אבל בדבר פרטי המיוחד ועומד למצוותו דא"א לקיימו אלא בגופו דאפי' בסתמו א"א אלא כי בעצמו כגון אבילות קדשים ופסח דמצוות אבילתן מיוחד בגופן דא"א לקיים במצותן אלא בגופן דמי לשחיטת קדשים דסתמן לשמן עומדין הואיל ומצוותן מיוחד בגופן, וגם במילה לפי' רבבי מילה לשמה אפיה בנכרי כשרה משום דעבוד סתמא דסתמא לשמה קאי כמ"ש התוס' רפ"ק דזבחים, וצ"ל דה"ס משום דמצות אדם זה מיוחדת לגופו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com